

Anton Agirre Eraña Bekorrota

*Eskoriatza,
Gipuzkoa
(1924)*

Aurkibidea

Biografia

Eskoriatzan jaioa, baina hainbat tokitan bizi izandakoa, aita mikeletea zuelako: Gatzagan eta Santa Agedan. Eskoriatzara bueltatu zirenean, Bekorrota etxean bizi izan ziren; argi-errota zen. Zalduena etxera ezkondu zen. Santa Agedako eta inauterietako ohiturak jasotzeko elkarrizketatu genuen.

Zintak

ESK-082

- **Proiektua:** Eskoriatzako ohiturak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2014-07-21
- **Iraupena:** 99 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Unamuno, Arianne

Pasarteak

1. Ama eta zortzi seme-alabak preso

- **Erref:** ESK-082/008
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:09:59. **Bukatu:** 00:11:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra hasi zenean, Kanpazarren (Arrasate) zeuden. Ama eta zortzi seme-alabak preso hartu zituzten, baina Txirritanekoak familia guztia Eskoriatzara eramatea lortu zuen.

2. Aita mikeletea, gerran preso

- **Erref:** ESK-082/010
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:11:50. **Bukatu:** 00:13:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Aita gerrara eraman zuten, mikeletea zelako. Santoñan harrapatu zuten eta kartzelan sartu. Karlista pare batek lagunduta atera zen kartzelatik. Mikeleteen jantzia, buzo urdina eta txapel gorria ziren.

3. Argi-errotak Bekorretan, Olazarren eta Bolibarren

- **Erref:** ESK-082/011
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:13:59. **Bukatu:** 00:15:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Argi-errotak Olazarren eta Bolibarren ere bazegoen. Nola funtzionatzen zuen kontatzen du. Bekorreta aspaldi bota zuten.

4. Santa Ageda bezperan baserriz baserri

- **Erref:** ESK-082/014
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:17:53. **Bukatu:** 00:20:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Kintoa hogeita bat urterekin izaten zen. Santa Ageda batzea egin zutenean, non afaldu zuten kontatzen du. Santa Ageda bezperan baserriz baserri abesten zuten, bi taldetan banatuta. Galarra soinu-jolea joan zen beraiekin.

5. Dirurik ematen ez zuenarentzako kopia

- **Erref:** ESK-082/015
- **Iraupena:** 0:00:23. **Hasi:** 00:20:11. **Bukatu:** 00:20:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

"Andra mondrongo, mondrongo / hik ez don asko emongo / hik emondako limosniagaittik / ez jonau asko edango". Kopia hori abesten zioten dirurik ematen ez zuenari.

6. Santa Ageda batzean ematen zietena

- **Erref:** ESK-082/016
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:20:34. **Bukatu:** 00:21:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Arrautzak, txorixoak eta dirua ematen zizkieten Santa Ageda batzean. Dirua poltsarekin batzen zuten.

7. Arrasaten, Santa Ageda eskean

- **Erref:** ESK-082/017
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:21:14. **Bukatu:** 00:23:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Santa Ageda auzoan (Arrasate) Santa Ageda bezperan ere eskean aritzen ziren, musika irakaslearekin.

8. Santa Agedako kantak eta dantzak entseatzen

- **Erref:** ESK-082/018
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:23:32. **Bukatu:** 00:24:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Santa Agedarako kantak eta dantzak ikasteko entseguak egiten zituzten. Joxe Aranburuzabala "Trankil" izaten zen irakaslea.

9. Santa Ageda batzeko koplak

- **Erref:** ESK-082/019
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:24:48. **Bukatu:** 00:25:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak

Laburpena:

Santa Agedako koplak abesten ditu.

10. Santa Ageda bezperako jantziak

- **Erref:** ESK-082/020
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:25:49. **Bukatu:** 00:27:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Santa Ageda bezperan baserrietara blusarekin, zapiekin eta txapelarekin joaten ziren. Biderako zahatoa eramaten zuten.

11. Santa Ageda batzea hasteko, etxafuegoak

- **Erref:** ESK-082/021
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:27:39. **Bukatu:** 00:29:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Santa Ageda bezperan etxafuegoa bota eta lehenengo alkatearen etxean eta parrokoarenean abesten zuten. Guardia zibilen kuartela izandako lekuan afaldu zuten.

12. Santa Ageda eguneko jantziak

- **Erref:** ESK-082/022
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:29:04. **Bukatu:** 00:30:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Santa Ageda bezperan baserrietara joaten ziren eta Santa Ageda egunean kalean. Kalerako zuriz jantzita joaten ziren, abarketa zuriei zinta gorriak ipinita, txapel gorriarekin eta lepoan zapi dotorea jarrita. Ospitalera beti joaten ziren.

13. Santa Ageda egunean non eskatzen zuten

- **Erref:** ESK-082/023
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:30:25. **Bukatu:** 00:31:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Santa Ageda batzean, eskoletara ez ziren joaten. Etxeetara joaten ziren eta balkoietatik ere botatzen zieten zerbait. Dendetara eta lantegietara ere joaten ziren.

14. Santa Ageda batzean, etxafuegoak baserrietan

- **Erref:** ESK-082/024
- **Iraupena:** 0:00:43. **Hasi:** 00:31:51. **Bukatu:** 00:32:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Baserrietatik etxafuegoak botatzen zituzten, talde batek besteari non zihoazen jakinarazteko.

15. Santa Ageda batzean, kantatu edo erreztatu

- **Erref:** ESK-082/025
- **Iraupena:** 0:00:47. **Hasi:** 00:32:34. **Bukatu:** 00:33:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:

Ettxeren batean hilberriren bat bazegoen, ez zuten kantatzen, erreztatu baizik. Etzekoei galdetu egiten zieten: "kantau edo erreztatu?".

16. Santa Ageda batzean, agintariaren jantzia

- **Erref:** ESK-082/027
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:35:10. **Bukatu:** 00:36:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Normalean, taldean agintaria egoten zen eta txapel eta gerriko beltza eramaten zituen.

17. Santa Agedatako dantzak

- **Erref:** ESK-082/028
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:36:10. **Bukatu:** 00:38:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Aurreskua nola dantzatzeko zuten azaltzen du. Soltean egiten zuten ondoren. "Agarrauan" (dantza lotuan) gustura dantzatzeko zuten. Aurreskurako neskak bi lagunek aukeratzen zituzten, momentuan bertan.

18. Aurreskua dantzatuta, neskentzat txokolatea

- **Erref:** ESK-082/030
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:38:52. **Bukatu:** 00:39:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Santa Agedako aurreskuan ateratzen zituzten neskak txokolatea jatera gonbidatzen zituzten.

19. Aurreskua, bi egunetan

- **Erref:** ESK-082/034
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:41:36. **Bukatu:** 00:42:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Santa Ageda egunean eta hurrengo domekan egiten zen aurrekoa.

20. "Kukumarruak"

- **Erref:** ESK-082/036
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:42:55. **Bukatu:** 00:45:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Inauterietan praka zaharrekin eta zakuekin ibiltzen ziren. Bera umea zela ere baziren "kukumarruak". Zakua burutik behera ipini eta aurpegia margotuta ibiltzen ziren umeak beldurtzen, basotik etorrira. Puxikarekin umeen atzetik ibiltzen ziren, jo nahian.

21. "Kukumarru"engandik babestuta

- **Erref:** ESK-082/037
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:45:13. **Bukatu:** 00:46:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Leku batzuk babeslekuak izaten ziren. Lehen elizpean ezin ziren sartu "kukumarru"ak, baina orain edozein lekutan.

22. "Urdelardero" nola izaten zen

- **Erref:** ESK-082/038
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 00:46:21. **Bukatu:** 00:47:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

"Urdelardero" egiten zenean, makila bat hartu eta eskean aritzen ziren. Sagarrak, txorixoak... ematen zizkieten, makilaren puntan sartuz.

23. "Urdelardero" kanta

- **Erref:** ESK-082/039
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:47:50. **Bukatu:** 00:48:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kanta » Bestelako kanta
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

"Urdeilardero, urdeilardero, urdeixa jan ta bazkaixa gero. Hor goixan iturri, ura pil-pil etorri, etxeoandre zabala, leku oneko alaba. Etxekoandre zabala!" kanta abesten du.

24. "Urdelardero"rako makila eta jantziak

- **Erref:** ESK-082/041
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:48:19. **Bukatu:** 00:49:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

"Urdelardero"rako erabiltzen zuten makila beraiek prestatzen zuten. Normal jantzita ibiltzen ziren, txapela buruan hartuta. Prakei ebakia egiten zieten, aurrealdean eta atzealdean, txiza eta kaka egiteko.

25. Diru-batzeak beharrean zeudenentzat

- **Erref:** ESK-082/043
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:50:10. **Bukatu:** 00:51:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Diru-batzeak egiten zituzten, beharrean zeudenentzat. Ateak alde guztietan zabalik egoten ziren.

26. "Karapaixoa" besoetakoarentzat

- **Erref:** ESK-082/046
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:51:56. **Bukatu:** 00:52:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

"Karapaixoa" zer den azaltzen du. Besoetakoari ematen zitzaion, ezkondu artean.

27. San Juanetako txopoa

- **Erref:** ESK-082/050
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:55:04. **Bukatu:** 00:57:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Juanetan, soldadu joan behar zuten mutilek ostu egiten zuten txopoa. Txopoaren puntan aza bat ipintzen zen. Geroago, alanbrea ipintzen zuten inor ez igotzeko. Su handia egiten zuten. Ez da esaerarekin gogoratzen.

28. San Juanetako gurutzea eta ira

- **Erref:** ESK-082/051
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:57:39. **Bukatu:** 00:59:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

San Juanetan atean arantza adartxo batekin gurutzea egin eta loretxo batekin ipintzen zen. Etxaurrean ira zabaltzen zen.

29. Ur eta su bedeinkatuak etxera

- **Erref:** ESK-082/052
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:59:01. **Bukatu:** 01:00:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Ura bedeinkatu egiten zuten San Juanetan. Etxean gordeta edukitzen zuten. Norbait hiltzen bazen, ereinotza hantxe busti eta zipriztinak botatzen zitzaizkion. Elizan sua hartu eta harekin etxean kandela pizten zuten.

30. San Pedro jaiak

- **Erref:** ESK-082/054
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 01:01:16. **Bukatu:** 01:04:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

San Pedroetan musika banda aritzen zen eta bizikleta lasterketak egiten zituzten. Lino-dantza eta zigor-dantza egiten ziren. Txopoa San Juan bezperan eta San Pedroetan ipintzen zuten. Pilota partidak jokatzen ziren. Frontoia eskoriatzarrek egindakoa da. Sokamuturra ere egoten zen. Pasarte barregarria kontatzen du. Aurrekua dantzatzen zuten.

31. Auzolana noiz eta nola egiten zuten

- **Erref:** ESK-082/055
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 01:04:45. **Bukatu:** 01:07:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Udaletxeak ardoa debalde banatzen zuen auzolana egindakoan. Bideren bat hondatutakoan, esaterako. Auzolana borondatez egiten zuten. Gizonek egiten zuten, emakumeek ez.</p>

32. Aita mikelete

- **Erref:** ESK-082/058
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 01:08:44. **Bukatu:** 01:11:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

Aurrezki kutxa inauguratu zuen bere aitak, mikeletea baitzen. Aita sidekarrean joaten zen kapitainarekin, Santa Agedako fraide eta mojendako dirua eramatera. Portuetan zerga kobratzen zuen.

33. Morroi eta bizikletan

- **Erref:** ESK-082/059
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 01:11:17. **Bukatu:** 01:14:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

Laburpena:

Morroi egon zenean Azaoratzen, esnea eta arrautzak banatzen zituen Aretxabaletan. Opila harrapatzen zion abadeari. Bizikleta alokatu egiten zuen. Alokatzeko lekuak non zeuden azaltzen du. Bizikleta noiz erosi zuen kontatzen du.

34. Trenaren prezioa

- **Erref:** ESK-082/060
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 01:14:53. **Bukatu:** 01:15:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak

Laburpena:

Treneko txartelak Eskoriatzatik Bilboraino hamaika pezeta eta hirurogeita bost zentimo balio zituen.

35. Soldadutza, desertoreak eta desfileak

- **Erref:** ESK-082/061
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 01:15:38. **Bukatu:** 01:18:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945) » Alemaniarren alde edo kontra ibiliak

Laburpena:

Soldadutza Bilbon egin zuen. Bi urtez etxera etortzeko baimenik gabe egon zen. Makiak harrapatzera bidali zuten herrikide batek, Leizabalek, maki batekin alde egin zuen. Francoren aurrean desfilatu zuenekoak kontatzen du.

36. Soldadutzako janaria, "txuskoa"

- **Erref:** ESK-082/062
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 01:18:15. **Bukatu:** 01:19:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Soldadutzan "txuskoa" jaten zuen. Orduko jatorduei buruzko esaera bat esaten du gazteleraz.

37. Estraperloan Arabara joanda

- **Erref:** ESK-082/064
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 01:20:48. **Bukatu:** 01:22:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Estraperloan aritzen ziren, Arabara joanda, bizikletaz zein oinez, baina zaindariak kendu egiten zien karga.

38. Etxean edateko ura beti

- **Erref:** ESK-082/068
- **Iraupena:** 0:00:51. **Hasi:** 01:27:11. **Bukatu:** 01:28:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Etxean edateko ura beti ezagutu du. Depositu batetik hodi batean ekarrita zeukaten.

39. Jose Arana aberatsa

- **Erref:** ESK-082/069
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 01:28:02. **Bukatu:** 01:31:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Kanpoko jendearekin harremana

Laburpena:

Jose Arana eskoriatzarra zen. Donostian bizi zen. Eskoletarako eta beste hainbatetarako dirua eman zuen. Aberatsa eta eskuzabala zela dio. Beste aberats batzuk aipatzen ditu: Aranburuzabala, Gaspar, Ganuza...

40. Gerra garaiko fusilamenduak eta bando aldaketak

- **Erref:** ESK-082/071
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 01:32:26. **Bukatu:** 01:34:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Gerra garaian zaurituak eta hildakoak izan zirela kontatzen du. Maringo abadea Marinen hil zutela dio. Bandoz aldatutakoak egon zirela dio. Hilerriko zuhaitzean norbait fusilatu zutela kontatzen du.

41. Gerra garaian, umeak kartutxoak batzen

- **Erref:** ESK-082/072
- **Iraupena:** 0:00:41. **Hasi:** 01:34:35. **Bukatu:** 01:35:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerra garaian, kartutxo hutsak batzen zituzten eta Zubizarretak erosten zizkien.

42. Lehengusuak gerran hilak

- **Erref:** ESK-082/073
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 01:35:16. **Bukatu:** 01:36:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

Lehengusu bat Bilbo aldean hil zen, gerran, baina gorpua ez zuten ekarri. Beste familiako bat ere hil zen.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com